

hely korábbi terepbejárásból (1998, Ilon Gábor) már ismert. A kábel 15+650 és 16+430 szakasza között bolygatták meg a lelőhelyet. A leletmentés 2000. november 20–28. között folyt.

A lelőhely többszörösen bolygatott, közút, vasút és több vezetékrendszer is átvágja. Több korszak megtelepülését figyelhettük meg: Dunántúli Vonaldíszes Kultúra, bronzkori, kelta, és kora középkori telep, valamint egy római katonai tábor barakképületeinek nyomait.

Munkatársak Ilon Gábor és Kiss Péter.

FARKAS CSILLA

200. Kunágot, Árpád utca 114.

(Békés megye) (A), Ú

Az 1856-ban Kunágotán napvilágra került avar kori előkelő sír lelőhelyét hitelesítendő ásatást kezdtünk Kunágotán, az Árpád utca 114. sz. ház telkén. A közelmúltban új adatok bukkantak elő a sír megtalálásával kapcsolatban. A levéltári és régészeti adatokat összevetve nagyon valószínű, hogy a sírt a fent jelzett kunágotai ház telkén találták.¹³

A hitelesítő ásatásra 2000. augusztus 7–10. között került sor. A lakóházhoz közelebb eső telekrészen jelöltük ki az első szelvényeket, a meglévő épületektől alig 6–10 méteres távolságra. Ezen a részen a felszín már lejtős, egy közeli, egykori vízjárta terület, meder felé egyre laposabb (adataink szerint a sírt egy mély fekvésű részen találták). A szelvényeink között csupán tanúfalat hagytunk, gyakorlatilag a teljes rendelkezésünkre álló területet megkutattuk. A szelvényekben kivétel nélkül csak újkori, 19. vagy 20. századi beásások, illetve nagyobb részt törmelékes, szemetes feltöltések maradványait találtuk. Összesen kb. 135 m² területet vizsgáltunk meg a sárga, bolygatatlan altalajig feltárva, ám régészeti korú objektum nem került elő. Az utóbbi években konyhakertként használt területet teljesen átforgattuk, a háztól távolabb eső, most kukoricásként használt telekrészre a lábon álló növényzet miatt nem jutottunk el, ezért az ásatást felfüggesztettük.

A nagy kiterjedésű, és sokszor igen mélyre nyúló újkori bolygatások miatt nem zárható ki annak a lehetősége, hogy a keresett sír a megkutatatott területen volt, de az újkori beásásokkal, kincskereséssel azt teljesen megsemmisítették. Ennek ellenére a hitelesítő ásatást indokolt folytatni a lakóháztól távolabbi területek felé, hiszen a levéltári források kifejezetten mély fekvésű, vízjárta területről szólnak a sír megtalálási helyét illetően.

LISKA ANDRÁS

201. Kup, Egyes

(Veszprém megye) U, R, B, Ú

A lelőhelyen 1974-ben Mithay Sándor végzett ásatásokat. A lelőhelyet Szalay Kálmán bejelentése alapján találta meg, és a dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrájának illetve a lengyeli kultúrának leletanyagát, gödreit tárta fel. A leletanyagot R. Gläser, Regénye Judit és T. Bíró Katalin dolgozták fel.¹⁴

A lelőhely az MRT Veszprém megyei köteteiben még nem szerepel: Ilon Gábor a topográfiahoz készített kiegészítésében 39/5 számon regisztrálta. A területen a '80-as években terepbejárást is végeztek, amelyekből, valamint Szalay Kálmán gyűjtéséből jelentős mennyiségű újabb leletanyag került a pápai múzeumba. Az eddigi leletanyag kiemelkedő darabjai a közeli Tevel-hegyről származó tűzköeszközök, elsősorban magkövek.

A lelőhely tervszerű kutatására a község kezdeményezésére került sor: 1999-ben Varjú Dezső, kupi származású tanár helytörténeti munkáját a község megjelentette. A könyvbemutatón merült fel a további ásatások lehetősége, amit a község is aktívan támogatott.

A feltárást a Magyar Nemzeti Múzeum végezte, amelyhez a Laczkó Dezső Múzeum is jelentős segítséget nyújtott. A helyi múzeum – a pápai gróf Esterházy Károly Kastély- és Tájmuzeum, amelynek gyűjtőterületéhez Kup község tartozik – szintén támogatta munkánkat. A 2000. évi ásatás során összesen 85 m² területet tártunk fel hagyományos kézi módszerekkel (4 db 1×10 m árok, 3 db 3×5 m szelvény), emellett 400 m² terület megkutatására volt módunk a humusz eltávolításával. Ez utóbbi terület az újonnan telepítendő lucernás helyén volt, ahol a következő néhány évben nem lehet ásatást végezni.

Az árkokat úgy telepítettük, hogy csatlakozzunk Mithay Sándor 1974-es szelvényeihez. Ebben nem jártunk egyértelmű sikerrel. A szelvényeket részben az árkokban megfigyelt gödörészlethez (2., 4. árok; 1. szelvény) csatlakozóan telepítettük, részben a felszínen megfigyelt leletsűrűsödés alapján tűztük ki.

A három szelvényben összesen két nagy gödörkomplexumot sikerült megtalálni. Mindkettő uralkodóan a lengyeli kultúrához tartozó leletanyagot szolgáltatott, szórványosan DVK cserepek mellett. A leletek között kis számban bronzkori és fiatal (újkori) kerámia is megfigyelhető volt.

Az 1. szelvényben legalább három, egymásba ázott gödör részletét tártuk fel, ami egy nagy lengyeli hulladékgödörből, egy ebbe beásott égett törmeléket tartalmazó steril gödörből és a nagy gödör alatt jelentkező, valószínűleg áldozati gödörből állt. Ebben, többféle állatcsontanyag mellett, egy lapos, erősen profilált aljú talon elhelyezkedő őstulok szarvpár volt. A belső gödör

13 LISKA A.: Adatok a kunágotai avar kori sír előkerülésének körülményeihez. In: Hadak Útján. A Népvándorlás Kor Fiala Kutatóinak 10. Konferenciája. Szeged 2000, 231–241.

14 REGENYE J. – GLÄSER, R. – BÍRÓ K.: Kup–Egyes, Veszprémi Történelmi Tár II. (1989) 18–42.